

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA HUKUK

İSTANBUL BAROSU
BİLİŞİM HUKUKU KOMİSYONU
YAPAY ZEKÂ ÇALIŞMA GRUBU

ARALIK 2025

BAŞLARKEN

Yapay zekâ teknolojileri, insanların hayatını kolaylaştırma, ekonomik büyümeyi destekleme, sağlık, refah, güvenlik ve mahremiyet konularındaki zorluklarla mücadele etme gibi pek çok hususta büyük bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, yıkıcı birtakım teknolojiler gibi, yapay zekâ da bazı riskler taşıyabilir ve emek, güvenlik, mahremiyet, etik ve beceriler gibi çeşitli alanlarda karmaşık toplumsal zorluklara neden olabilir. Bu açıdan toplum üzerindeki tüm etkilerini içerir şekilde yapay zekâyâ kapsamlı ve bütünsel bir yaklaşım çok önemlidir.

İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu olarak gelişen yapay zekâ teknolojisinin toplumda, hukuk sisteminde ve mesleğimizde yarattığı etkiler konusunda harekete geçmenin bir gereklilik olduğunu düşünüyoruz. Buradan hareketle, diğer çalışmalarımız ve 2020 yılından bu yana her ay yayımladığımız bültenler ile gelişen teknolojilerin hukuki bakış açısıyla ele alınmasına yardımcı olmayı ve bu konuda farkındalığı arttırmayı hedefliyoruz. Çalışmalarımıza İstanbul Barosu internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

BU SAYIDA

- 03** Avrupa Komisyonu'ndan Yapay Zeka İçerikleri İçin Şeffaflık Taslağı
- 05** Unesco Yönergesi: Mahkemelerde Ve Yargı Organlarında Yapay Zekâ Kullanımı
- 08** Üretken Yapay Zekâ ve Kişisel Verilerin Korunması Rehberi Üzerine
- 10** Avrupa Veri Koruma Denetçisi Yapay Zekâ Sistemleri İçin Risk Yönetimi Rehberini Yayımladı
- 12** Almanya'da Yapay Zekâ Eğitimi ve Telif Haklarına İlişkin İlk Karar
- 14** Kontrolsüz Güç: Yapay Zekâ ve Denetim Açığı
- 17** Bu Ay Neler Yaptık?

AVRUPA KOMİSYONU'NDAN YAPAY ZEKÂ İÇERİKLERİ İÇİN ŞEFFAFLIK TASLAĞI

Av. Elif TANYERİ

Avrupa Komisyonu (*European Commission*), 17 Ekim'de *Code of Practice on Transparency of AI-Generated Content* ("**Code of Practice**") başlıklı belgeyi yayımlayarak, Avrupa Birliği Yapay Zekâ Kanunu'nun ("**AI Act**") yapay zekâ ("**YZ**") şeffaflığını düzenleyen 50. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak **YZ** sağlayıcılarının almaları gereken önlemlere dair ilk taslak kuralları kamuoyuna sunmuştur.

Code of Practice olarak adlandırılan bu hukuki enstrümanın mahiyetinin de ayrıca vurgulanması gerekir. Nitekim Avrupa Birliği hukukunda bu tür **Code of Practice** belgeleri, doğrudan bağlayıcı normlar olmaktan ziyade, ilgili aktörlere yükümlülüklerin nasıl yerine getirileceği konusunda yön gösteren ve uygulamayı somutlaştıran Rehber niteliğinde düzenlemeler olarak işlev görmektedir. İlk taslağı oluştururken alanında uzman kişilerden oluşan iki çalışma grubu birlikte çalışmış ve **Code of Practice** iki temel başlık altında hazırlanmıştır.

Birinci grup, **AI Act** m. 50(2) kapsamında sağlayıcıları (*providers*) bağlayan yükümlülükler üzerinde; ikinci grup ise **AI Act** m. 50(4) kapsamında **YZ** ile üretilen veya manipüle edilen içeriği kullanan ve yayımlayanları (*deployers*) bağlayan yükümlülükler üzerinde çalışmalarını yürütmüştür.

Bu kapsamda **AI Act** 50. maddesini hatırlamakta fayda var; **AI Act** m. 50(2) uyarınca, sağlayıcılar, **YZ** sistemleri tarafından üretilen veya değiştirilen görüntü, ses, video ve metinlerin makine tarafından okunabilir biçimde işaretlenmesini ve bu içeriklerin **YZ** ürünü olduğunun teknik olarak tespit edilebilir olmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu düzenleme, **YZ** çıktılarının teknik düzeyde izlenebilir ve doğrulanabilir olmasını amaçlamaktadır.

AI Act m. 50(4) uyarınca ise, **YZ** tarafından üretilen veya manipüle edilen deepfake olarak anılan içeriklerin ya da kamuoyunu ilgilendiren konularda yayımlanan **YZ**

kaynaklı metinlerin, bu niteliklerinin kamuya açık şekilde açıklanması zorunludur. Bu çerçevede, **Code of Practice** kapsamında oluşturulan iki çalışma grubunun biri teknik işaretleme yükümlülüklerini (m. 50(2)), diğeri ise kamuyu bilgilendirmeye yönelik açıklama yükümlülüklerini (m. 50(4)) somutlaştırmaya odaklanmıştır.

Bu kapsamda sağlayıcılar bakımından **Code of Practice, AI Act** m. 50(2) uyarınca öngörülen teknik işaretleme yükümlülüğünü ayrıntılandırmaktadır. Taslak metinde YZ tarafından üretilen metin, görüntü, ses ve video içeriklerine makine tarafından okunabilir işaretler (örneğin metadata, watermark veya dijital parmak izi) eklenmesi, bu işaretlerin içerik üzerinde bozulmaya dayanıklı ve farklı platformlar arasında birlikte çalışabilir olması ve üçüncü kişilerce doğrulanabilir nitelikte bulunması gerektiği vurgulanmaktadır. Böylece YZ çıktılarının kaynağının teknik olarak izlenebilir olması ve gerektiğinde tespit edilebilmesi hedeflenmektedir.

Buna karşılık içeriği yayımlayanlar ve kullananlar bakımından **Code of Practice, AI Act** m. 50(4) uyarınca getirilen kamuyu bilgilendirme yükümlülüklerini somutlaştırmaktadır. Taslak uyarınca; gerçek kişileri, olayları veya mekanları taklit ederek gerçeğe aykırı bir izlenim yaratan deepfake içeriklerin ve kamuoyunu ilgilendiren konularda yayımlanan YZ kaynaklı metinlerin, bu niteliklerinin açık ve anlaşılır şekilde kamuya açıklanması gerekmektedir.

Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan **Code of Practice** taslağı, **AI Act**'in 50. maddesindeki şeffaflık hükümlerinin 2 Ağustos 2026 tarihinde yürürlüğe girmesinden önce piyasa aktörlerinin uyum sağlamasına imkan verecek bir geçiş aracı olarak tasarlanmıştır. Bu çerçevede ilk taslak 17 Ekim 2025 tarihinde kamuoyuna sunulmuş, 2026 yılının ilk ayları boyunca gelecek geri bildirimlere açık tutulmuştur. Bu geri bildirimler doğrultusunda metnin revize edilmesi ve nihai halinin 2026 yılının mayıs-haziran aylarında yayımlanması öngörülmektedir.

Bu süreç, sağlayıcılar ve içerik yayımlayanlar açısından, bağlayıcı **AI Act** hükümleri fiilen uygulanmaya başlamadan önce kendi teknik altyapılarını uyarlayabilmeleri için kritik bir hazırlık dönemi işlevi görmektedir.

Detaylı bilgi için:

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/first-draft-code-practice-transparency-ai-generated-content>

UNESCO YÖNERGESİ: MAHKEMELERDE VE YARGI ORGANLARINDA YAPAY ZEKÂ KULLANIMI

Stj. Av. Tuğberk AYDEMİR

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (“UNESCO”), dünya genelindeki yargı sistemlerinde yapay zekânın (“YZ”) hızlı ve dengesiz entegrasyonuna yanıt olarak, Mahkemelerde ve Yargı Organlarında Yapay Zekâ Sistemlerinin Kullanımına İlişkin Yönergeler Kılavuzu (“Kılavuz”) geliştirmiştir. Kılavuz, YZ’nin insan odaklı adaleti zayıflatmak yerine güçlendirmesini sağlamak için pratik ilkeler, güvenceler ve tavsiyeler sunmaktadır.

1. Yapay Zekâ ve Yerel Yargı Sistemleri

Dünyanın birçok yerinde adalet askıda veya tesisi geç sağlanır durumdadır. Güney Asya ülkelerinden birinde, 53 milyon gibi son derece yüksek sayıda dava sonuçlanmayı beklemektedir. Bu davaların birçoğu 30 yılı aşkın süredir çözüme kavuşamamış, hakim ve yargı personeli mevcudu bu talebi karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bunun gibi yükleri hafifletmek için YZ araçları özellikle Büyük Dil Modelleri (“LLM”) ve otomasyon sistemleri, umut vadeden yollar sunmaktadır.

Örneğin Arjantin’de sanal YZ asistanı Prometea, hukuk profesyonellerinin ayda yaklaşık 490 davayı işlemesine yardımcı olmuş; bu sayı, uygulamanın başlamasından önce ise 130 dava olarak kayıtlarda yer almıştır. Prometea isimli asistanın çalışması, Arjantin yargısında %300’e yakın bir verimlilik artışı sağlamıştır. Başka bir örnek Mısır’da ise 2024 yılında uygulamaya konulan otomatik transkripsiyon sistemi, mahkeme verimliliğini artırmakta ve duruşmalara erişimi kolaylaştırmaktadır.

YZ’nin hızlı dönüşümünün en ön saflarında yargı sistemleri yer almaktadır. Bu anlamda yargı sistemleri YZ dönüşümünden somut, düzensiz ve çoğu zaman tahmin edilemez şekilde olumsuz etkilenebilmektedir. Mahkemeler halihazırda YZ tarafından üretilen deliller, ceza verme araçları ve giderek otomatikleştirilen idari süreçlerle karşı karşıya kalmaktadır.

Yargı mensupları insan haklarının, adaletin ve hesap verebilirliğin koruyucuları olsalar da bu değişiklikleri tek başlarına yönetemeyecekleri açıkça anlaşılmaktadır. Örneğin 2025 yılında, Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi bazı yargılamalarda bu zorlukla karşı karşıya kalmış, iki ayrı davada, avukatlar var olmayan davalara atıfta bulunan YZ tarafından oluşturulmuş hukuki argümanları dava dosyasına sunmuşlardır. İlgili avukatların her biri için 5.000 dolar tutarlı para cezasına hükmedilmişse de telafi edilemeyen kayıplar; boşa giden dava masrafları ve yargılamada yaşanan zaman kaybı olmuştur. Londra Kraliyet Mahkemesi kıdemli yargıci Victoria Sharp'a göre; YZ'nin kötüye kullanımı, adaletin tesisi ve yargıya güven açısından ciddi olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

2. Kılavuz'un İçeriği ve Kapsamı

Tüm bu olaylar, mahkemelerde ve yargı organlarında YZ sistemlerinin kullanımına ilişkin regülatif ve stratejik bir çalışmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu önem ve ihtiyaç doğrultusunda UNESCO'nun dünyanın dört bir yanındaki hukuk uzmanları ve adli eğitim kurumlarıyla yakın iş birliği içinde geliştirdiği **Kılavuz**, 4 Aralık 2025' te Londra'da düzenlenen Atina Yapay Zekâ ve Hukukun Üstünlüğü Toplantısı'nda resmen tanıtılmıştır. **Kılavuz**, kuruluşları ve bireyleri YZ sistemlerini etik bir şekilde ve insan haklarına tam saygı göstererek geliştirme, edinme ve kullanma konusunda yönlendirmek için 15 temel ilke sunmaktadır.

Bu ilkeler başlıca bilgi güvenliği, denetlenebilirlik ve insan gözetimi ve karar alma ilkeleri olarak sıralanmaktadır. Ayrıca, yargı kuruluşları ve mensupları için de çeşitli tavsiyeler sunulmakta, bu tavsiyeler, yargının bir YZ sisteminin yaşam döngüsü boyunca alması gereken önlemlere odaklanmaktadır. Son olarak **Kılavuz**, bağlama özgü ulusal ve alt ulusal stratejilerin geliştirilmesi için bir referans görevi görmektedir.

UNESCO'nun 2024 yılında yaptığı, YZ sistemlerinin yargıda kullanımına ilişkin küresel çaplı anketi, bazı eksiklikleri ortaya koyması bakımından dikkat çekicidir. Çeşitli ülkelerden yargı mensuplarının katıldığı ankette katılımcıların yalnızca %9'u YZ ile ilgili herhangi bir eğitim veya bilgi almışken, %44'ü bugüne kadar çalışmalarında YZ araçlarını kullandığını belirtmiştir. Katılımcıların %73'ü ise, yargıda YZ araçlarının kullanımı için zorunlu düzenlemeler ve yönergeler olması gerektiğini düşünmektedir.

3. Yargıçlar Girişimi

2013 yılından bu yana, UNESCO bünyesinde faaliyet yürüten Yargıçlar Girişimi, 160 ülkede 36.000'den fazla yargı görevlisine ifade özgürlüğü, bilgiye erişim ve YZ'nin adalet sistemlerindeki uygulaması ve etkisi gibi konularda eğitimler vermiş, çevrimiçi kurslar ve atölye çalışmaları yapmıştır. Yargıçlar Girişimi, **Kılavuz'un** geliştirilmesi ve akran değerlendirmesinde önemli bir rol oynamıştır.

2024 yılındaki anket çalışmaları ve kamuoyu istişaresi sırasında 41 ülkeden toplanan 100'den fazla katkıyı, 20 hakim, hukuk bilimci, avukat ve teknoloji uzmanından oluşan heyetiyle koordine etmiştir. Yargıçlar Girişimi öncülüğünde hazırlanan işbu **Kılavuz**, küresel yargı genelinde kapasite oluşturma ve bilgi alışverişini teşvik etme yönündeki çabaların önemli bir meyvesi olarak görülmektedir.

Sonuç olarak, **UNESCO**'ya göre **Kılavuz** ve devamında yayınlanacak yönergelerin kullanımı sayesinde ve doğru bir eğitimle **YZ**, yargının hızlı ve adil şekilde çalışmasına yardımcı olacaktır. Dünya çapındaki adalet sistemleri, ezici dava yükleri ve teknolojik değişimle başa çıkmakta zorlanırken, bu yeni **Kılavuz**, insan liderliğindeki yargıyı **YZ** sistemleri sayesinde efektif kullanmanın standartlarını belirleyecektir.

Detaylı bilgi için:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000396582>

<https://www.unesco.org/en/articles/ai-courtroom-unescos-new-guidelines-judiciary>

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ VE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI REHBERİ ÜZERİNE

Av. Nazlı ÖZKUL

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (“**Kurum**”) tarafından Kasım 2025’te yayımlanan “Üretken Yapay Zekâ ve Kişisel Verilerin Korunması Rehberi (15 Soruda)” (“**Rehber**”), Türk hukukunda üretken yapay zekâyâ (“**ÜYZ**”) ilişkin ilk sistematik ve bütüncül değerlendirmeyi sunması bakımından önemli bir başvuru kaynağıdır. **Rehber**, yalnızca kişisel veri koruma hukukuna yönelik açıklamalar içermekle kalmayıp, aynı zamanda Türkçe literatürde karşılığı bulunmayan birçok yapay zekâ (“**YZ**”) terminolojisine (örneğin: büyük dil modeli (“**LLM**”), dönüştürücü mimari, içerik üretim döngüsü, derin sahte, model eğitimi, giriş-çıkış eşleşmesi, model halüsinasyonu vb.) yer vererek kavramsal çerçeveyi Türk hukuk dili açısından zenginleştirmektedir.

Rehberde ilk olarak **ÜYZ** kavramı teknik ve hukuki yönleriyle ele alınmakta; **ÜYZ**’nin geleneksel **YZ** sistemlerinden farklı olarak yalnızca sınıflandırıcı veya tahminleyici fonksiyonlar icra etmediği, bunun yerine insan

üretimine benzer nitelikte metin, görüntü, ses ve video oluşturma yeteneğine sahip otonom üretim modelleri olduğu vurgulanmaktadır. Bu çerçevede **ÜYZ**’nin çalışma mekanizması, model eğitim süreçleri, veri kümesi nitelikleri, içerik üretim katmanları ve model yaşam döngüsü ayrıntılı biçimde açıklanmakta; büyük dil modelleri, metinden-görüntü, metinden-video ve çoklu-modelli üretim sistemleri gibi alt türlere yönelik teknik sınıflandırmalar yapılmaktadır.

Rehberin bu ilk kısımları özellikle **ÜYZ**’nin teknik kısmı ve çalışma mekanizmasını anlamak için oldukça önemlidir ve Türkçe dilinde bunun okuyucularla paylaşılması kıymet arz etmektedir. **ÜYZ** sistemlerinde veri sorumlusu veri işleyicisinin nasıl belirlenmesi gerektiği ile ilgili **Rehber**’in 7. Kısmı ise dikkat çekici bir bölüm olmuştur. Nitekim **Kurum** bu kısımda veri sorumlusu veri işleyicinin tespitinde nelere dikkat edeceği hakkında bir açıklama yapmıştır.

ÜYZ sisteminde veri işleme faaliyetleri çoğu zaman tek bir aşamada gerçekleşmemekte ve sabit bir işlevle sınırlı kalmamaktadır. ÜYZ sistemlerinin yaşam döngülerinde veri işleme süreçlerinin niteliği ve kapsamı sürekli ve dinamik olarak değişebilmektedir. Bu doğrultuda, ÜYZ sistemlerinde “geliştirici” ve “yerleştirici” konumundaki aktörler, her durumda doğrudan veri sorumlusu ya da veri işleyen rolüyle örtüşmeyebilmektedir. **Rehber** bu nedenle veri sorumlusu ile veri işleyen rollerinin tespitinde, genel bir yaklaşımdan ziyade, her bir işleme faaliyetinin niteliği, bağlamı ve tarafların fiili rolleri esas alınarak somut bir değerlendirme yapılması gerektiğini belirtmektedir.

Rehber’in 8.kısmı ve devamında, ÜYZ sistemleri aracılığıyla yürütülen kişisel veri işleme faaliyetleri, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun temel ilkeleri kapsamında değerlendirilmiştir. Veri sorumlularının; hukuka ve dürüstlük kurallarına uygunluk, belirli- açık meşru amaç, veri minimizasyonu, doğruluk, güncellik, güvenlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine uygun hareket etme yükümlülükleri ayrıntılı şekilde ele alınmaktadır.

Rehber’in son bölümünde, bireylerin ÜYZ uygulamalarını günlük yaşamda kullanırken mahremiyetlerini korumaya yönelik dikkat etmeleri gereken hususlar ile çocuk kullanıcıların korunmasına yönelik ebeveyn gözetimi ve farkındalık yükümlülükleri ele alınmaktadır.

Bu yönüyle **Rehber**, yalnızca teknik aktörlere ve veri sorumlularına değil, geniş kullanıcı kitlesine hitap eden bütüncül bir yaklaşım benimsemektedir.

Sonuç olarak **Kurum’un** bu **Rehber’i**, üretken yapay zekâyâ ilişkin hukuki risk alanlarını tanımlaması, veri sorumlusu veri işleyicinin ÜYZ kapsamında nasıl değerlendireceği hususunda açıklamalar getirmesi, Türk kamuoyunda henüz yerleşmemiş teknik terminolojiyi Türkçe’ye kazandırması ve ÜYZ’nin veri koruma hukukundaki yansımalarını sistematik bir çerçevede ortaya koyması bakımından Türk hukuk literatüründe özgün ve öncü bir kaynak niteliğindedir.

Detaylı bilgi için:

<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/MTY5MjNmNmIwZWY3YTU.pdf>

Avrupa Veri Koruma Denetçisi (“EDPS”), Avrupa Birliği (“AB”) kurumları, organları, ofisleri ve ajansları tarafından kullanılan yapay zekâ (“YZ”) sistemlerinde veri koruma risklerinin yönetimine ilişkin olarak 11 Kasım 2025 tarihinde kapsamlı bir risk yönetimi Rehberi (“Rehber”) yayımlamıştır. Toplam beş ana bölüm ve eklerinden oluşan bu **Rehber**, temel haklara yönelik YZ kaynaklı risklerin tespit edilmesi ve azaltılması için ISO standartlarına dayalı, yapılandırılmış yöntemler öngörmektedir.

Rehber, ISO 31000:2018 risk yönetimi metodolojisini benimsemekte ve veri koruma ilkelerini beş ana alanda teknik uyum tedbirlerine dönüştürmektedir:

- **Adillik:** Aşırı uyum (overfitting) ve yorumlama yanlılığı dâhil olmak üzere algoritmik ve eğitim verisi kaynaklı önyargıların ele alınması.
- **Doğruluk:** İstatistiksel geçerliliğin sağlanması, veri kaymasının önlenmesi ve hatalı kişisel veri çıktılarının azaltılması.

- **Veri Minimizasyonu:** Kişisel verilerin diğer verilerden ayırt edilmeksizin toplanması ve saklanmasından kaçınılması.
- **Güvenlik:** YZ çıktılarının ifşası, veri sızıntısı ve API (uygulama programlama arayüzleri) maruziyeti gibi risklerin azaltılması.
- **Veri Sahibinin Hakları:** Veri sahibinin erişim, düzeltme ve silme hakları için etkili mekanizmaların sağlanması.

EDPS, Rehber’i, “yorumlanabilirlik ve açıklanabilirlik” şeklindeki temel niteliklerin AB Genel Veri Koruma Tüzüğü’ne (“GDPR”) uyum için vazgeçilmez koşullar (sine qua non) olarak ele alınması gerekliliğini vurgulamıştır. Bu niteliklerden yorumlanabilirlik, bir YZ modelinin nasıl çalıştığının (içsel mantığı ve girdi-çıktı arasındaki bağlantılar) anlaşılmasını ifade etmektedir. Açıklanabilirlik ise bir YZ sisteminin belirli sonuçları hangi gerekçeyle ürettiği ve bu sonuçların son kullanıcılara anlamlı biçimde

aktarılabilmesi hususlarını ifade etmek için kullanılmaktadır. **Rehber**; şeffaf, denetlenebilir ve güvenilir YZ karar alma süreçlerinden söz edilebilmesi için bu iki unsurun bir arada bulunması gerekliliğinin altını çizmektedir.

Rehber, mevcut riskleri YZ'nin tasarım aşamasından devreye almaya ve kullanım dışına çıkarmaya kadar geçirdiği tüm yaşam döngüsü boyunca ele almakta; geliştirme ve tedarik senaryolarını birbirinden ayırmaktadır. Bu itibarla belirlenen her bir riski, somut ve teknik karşı önlemlerle eşleştirmektedir. **Rehber**'de son olarak uygulamaya ilişkin üç ayrıntılı ek yer almaktadır. Ekler arasında YZ değerlendirmesine ilişkin metrikler, olası risk senaryoları, geliştirme ve tedarik süreçleri için aşama bazlı kontrol listeleri yer almaktadır.

EDPS bu **Rehber**'i, AB YZ Tüzüğü ("AI Act") kapsamında bir piyasa gözetim otoritesi olarak değil, denetleyici sıfatıyla yayımlamıştır. Bu **Rehber** ile önerilen kontroller kesin bir kapsam ifade etmemekte birlikte, her bir kuruma özgü risk değerlendirmelerinin özel olarak yapılması gerekmektedir. Bu itibarla her bir veri sorumlusu, kendi işleme faaliyetlerine özgü kapsamlı uyum değerlendirmelerini yapmakla yükümlüdür. **Rehber**, AB kurumlarıyla iş birliği yapan veya onlara YZ sistemleri tedarik eden ABD merkezli kuruluşlar ya da Avrupa modellerinden esinlenen yönetim programları geliştiren yapılar için şu katkıları sunmaktadır:

- Sistematik risk tespiti için test edilmiş, ISO uyumlu bir metodoloji ortaya konulması.
- Hukuki soyutlamaların ötesine geçen somut teknik tedbirlerin belirlenmesi.
- Yaşam döngüsü temelli uyum kontrol noktaları.
- Yorumlanabilirlik ve açıklanabilirlik gerekliliklerinin nasıl entegre edilebileceği.

Rehber, üst düzey düzenleyici ilkeler ile YZ'nin pratik uygulaması arasındaki önemli bir operasyonel boşluğu doldurması gerekçesiyle önemli bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Özellikle farklı yargı alanlarında YZ hesap verebilirliği arayan kuruluşlar için bir başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır.

Detaylı bilgi için:

https://www.edps.europa.eu/system/files/2025-11/2025-11-11_ai_risks_management_guidance_en.pdf

ALMANYA'DA YAPAY ZEKÂ EĞİTİMİ VE TELİF HAKLARINA İLİŞKİN İLK KARAR

Nilay PUYAN

Münih Eyalet Mahkemesi (*Landgericht München*), 11 Kasım 2025 tarihli emsal niteliğindeki kararında (dosya no. 42 O 14139/24), yapay zekâ (“YZ”) modeli işletmecisi sıfatıyla OpenAI’nin telif hakkı ihlalden sorumluluğuna hükmetmiştir. Davada, büyük dil modellerinin (*Large Language Models / “LLM”*) şarkı sözlerini “ezberlemesi” ve kullanıcı girdileri üzerine bu sözleri neredeyse kelimesi kelimesine yeniden üretmesi olgusu tartışılmıştır.

Davacı GEMA, Almanya’da müzik eserlerine ilişkin hakların yönetiminden sorumlu telif hakkı kuruluğu olup; temsil ettiği dokuz Alman yazarın şarkı sözlerinin OpenAI’nin GPT-4/4o modellerinin çıktılarında neredeyse birebir üretildiğini ve bu durumun YZ modellerinin eğitim verilerini ezberlediğine işaret ettiğini ileri sürmüştür. Mahkeme, OpenAI’nin “modelin spesifik veri depolamadığı, sadece olasılık temsilleri üzerinden üretim yaptığı” ve “çıktıdan kullanıcının sorumlu olduğu” yönündeki savunmalarını yeterli bulmamıştır.

Mahkemeye göre, şarkı sözlerinin LLM’ler tarafından yeniden üretilmesi ile bu sözlerin sohbet botu (*chatbot*) çıktısı üzerinden iletilmesi, telif hakkına konu ekonomik hakların ihlali niteliğindedir. OpenAI, Alman Telif Hakkı Kanunu’nun (UrhG) 44b ve 57. maddeleri kapsamındaki metin ve veri madenciliği (*Text and Data Mining/ “TDM”*) istisnalarına dayanarak hukuka uygunluk savunması yapmışsa da mahkeme, bunların herhangi bir kanuni istisna kapsamında değerlendirilemeyeceğini; özellikle anılan metin ve veri madenciliğine ilişkin istisnaların yalnızca hazırlık kopyalarıyla sınırlı olduğunu ve bu istisnaların ancak analitik amaçlar bakımından kesin zorunluluk bulunması hâlinde uygulanabileceğini belirtmiştir.

Münih mahkemesinin kararı, LLM’lerin eğitimi ve çıktılarının telif hakkı bakımından ne ölçüde sonuç doğurabileceğini ele alan ilk Alman mahkeme kararı olmuştur. Temel istemlerin (promptların), telif hakkıyla korunan içeriğin neredeyse kelimesi

kelimesine veya birebir aynı şekilde yeniden üretimine yol açtığı hâllerde, kullanıcıların değil model işletmecilerinin sorumlu tutulması gerektiğine hükmetmiştir.

Münih mahkemesinin vermiş olduğu kararın aksi bir karar ise Londra Yüksek Mahkemesi (*High Court of Justice*) tarafından verilmiştir. Dünyanın önde gelen görsel içerik sağlayıcılarından biri olan Getty Images ile metinden görsel üretimi sağlayan Stable Diffusion modelinin geliştiricisi Stability AI arasında görülen davada Stable Diffusion modelinin telif hakkına konu eserlerin somut ve doğrudan bir kopyasını değil, soyut nitelikte bir ürün ortaya çıkardığını bu sebeple de İngiliz Telif Hukuku (*Copyright, Designs and Patents Act 1988*) kapsamında “ihlal teşkil eden bir kopya” (*infringing copy*) oluşturmadığı gerekçesiyle Getty’nin ikincil ihlal (*secondary infringement*) iddiasını reddetmiştir ve davanın Stability AI lehine sonuçlanmasına karar vermiştir.

Dolayısıyla LLM çıktılarının hangi hâllerde telif hakları bakımından “yeniden üretim” teşkil edeceği, metin ve veri madenciliği istisnalarının uygulama sınırları ve çıktıdan doğan sorumluluğun kullanıcı ile model işletmecisi arasında nasıl paylaşılacağı soruları henüz netlik kazanmamıştır. Münih mahkemesi kararının kesinleşme süreci ve üst derece mahkemelerinin olası değerlendirmeleri, söz konusu belirsizliklerin giderilmesi ve YZ eğitime ilişkin telif hukuku standartlarının şekillenmesi bakımından belirleyici olacaktır.

Detaylı bilgi için:

<https://gsk.de/en/first-judgment-in-germany-on-ai-training-and-copyright-law-openai-held-liable-as-ai-model-operator/>

KONTROLSÜZ GÜÇ: YAPAY ZEKÂ VE DENETİM AÇIĞI

Av. Kaan TEMEL

Uluslararası kamuoyunda ve egemen devletler nezdinde, yapay süper zekâların (*Artificial Super Intelligence*) (“**ASI**”) hangi hukuki kaidelere tâbi olacağı ve kullanıcı erişimlerinin nasıl sınırlandırılacağı güncel bir tartışma konusudur. Tartışmaların temelini, süper zekâların kontrol edilemezliği ihtimaline yönelik endişeler ve tedbirler oluşturmaktadır. Bu kapsamda **ASI** sistemlerinin hukuki değerlendirmesinin sağlıklı biçimde yapılabilmesi için öncelikle bu sistemlerin neyi ifade ettiğini açıkça ortaya koymak, yetkinliklerini ve kapsamını belirlemek gerekmektedir.

ASI, insan zekâsının ötesinde entelektüel birikime sahip, yazılım tabanlı bir yapay zekâ (“**YZ**”) sistemidir. En temel düzeyde bu süper zeki sistem, herhangi bir insandan daha yüksek kapasiteye, son teknolojiyle gelişen bilişsel işlemlere ve karmaşık düşünme becerilerine sahiptir.

1. Parlamento ve Toplumsal Aktörlerin Artan Güvenlik Kaygıları

İlgili tanımdan anlaşılacağı üzere, tehlike potansiyeli barındıran **ASI** gibi sistemlerin faaliyet alanlarının ve kullanım ön şartlarının yüksek önem ve dikkatle düzenlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Birleşik Krallık (“**BK**”), söz konusu soruna yönelik düzenleyici çalışmalar yürüten ülkeler arasında yer almaktadır. Başbakan Rishi Sunak dönemi ve yönetiminde ülkenin ana merceklerinden biri yüksek riskli sistemler ve bu sistemlerin kontrol altında tutulmasına dair gerekli faaliyetlerde bulunmak olmuştur.

2023 yılında Bletchley Park'ta düzenlenen **YZ** Güvenliği Zirvesi'nde en gelişmiş sistemlerin “kasıtlı veya kasıtsız olarak ciddi, hatta felaket niteliğinde zarar verme potansiyeli” olduğu ve olası risklerin uluslararası iş birliği yoluyla ele alınmasının lüzumlu olduğu kanaatine varılmıştır.

Bu itibarla **BK**'da birçok parlamento üyesi, ulusal ve küresel güvenliği riske eden güçlü **YZ** sistemlerinin kontrolüne yönelik yasal düzenlemelerin ivedilikle mevzuata eklenmesini talep etmektedir. Parlamentoda yaygınlaşmaya başlayan bu görüşü destekleyici faaliyetler, Control AI adlı kâr amacı gütmeyen bir kuruluş tarafından koordine edilmektedir.

2. Teknoloji Şirketlerinin Düzenleme Karşıtı Faaliyetlerinin Devletler Üzerindeki Etkisi

Son dönemde **YZ** şirketleri, mevzuata herhangi bir düzenleme ilavesinde bulunmak için adım atılmaması gerektiğini; aksi bir tutumun inovasyonu engelleyeceğini savunarak İngiltere ve ABD hükümetlerine yönelik lobi faaliyetlerini sürdürmektedir. İnovasyonun öncüsü olarak görülen bazı büyük teknoloji şirketlerinin dahi, **ASI** sistemlerinin insanlık açısından ciddi riskler barındırabileceğini kabul etmesi ve **YZ** teknolojisi gelişim hızının giderek artacağına öngörülmesi, 2030'lu yıllara kadar temel nitelikte hukuki standartların belirlenme olasılığını yükseltmektedir.

Bu kapsamda aşağıda parlamento üyeleri ve çeşitli kurumlar tarafından İngiliz hükümetine sunulan düzenleme önerilerine yer verilecektir.

3. Hukuki Düzenleme Önerileri: Uluslararası İş Birliği, Test ve Kapatma Mekanizmaları, Denetim Makamı

Control AI bünyesinde hâkim olan görüşe göre, insanlığın karşı karşıya olduğu riskler analiz edilene ve **ASI**'ın nasıl kontrol altına alınabileceğine ilişkin çözümler netleşene kadar süper zekâ geliştirilmesini yasaklayan uluslararası bir anlaşma için devletlerle müzakere edilmesi gerekmektedir. Ek olarak **YZ** şirketlerinin yeni modellerini piyasaya sürmeden önce asgari test standartlarını karşılamalarının zorunlu tutulması yönünde talepler bulunmaktadır.

Örneğin, **YZ** sistem modellerinin periyodik olarak test edilmesi, oluşumların kapatma mekanizmalarıyla tasarlanması ve yeniden eğitime elverişi olması, siyasi aktörler aracılığıyla teknoloji şirketlerinden talep edilen başlıca hususlardır. Ayrıca **ASI** sistemlerinin kamu kurumlarında ve günlük yaşamda kullanılmaya başlanmasının ardından, tüm kullanım alanlarını denetleyecek bağımsız bir **YZ** gözetim kurumunun kurulması da önerilere konu alt başlıklardan birisidir.

Gelinen aşamada, İngiltere hükümetinin **YZ** alanındaki hukuki düzenlemelere ilişkin tutumunun, korumacı ve sınırlayıcı öneriler doğrultusunda mı seyredeceği yoksa ABD'ye benzer şekilde regülasyondan çok inovasyonu destekleyen; teknoloji şirketlerinin menfaatlerini esas alan bir mahiyete mi bürüneceği belirsizliğini korumaktadır.

Ülkede önümüzdeki yıllarda YZ alanında hem düzenleyici hem de politik düzeyde önemli gelişmelerin yaşanması beklenmektedir.

Detaylı bilgi için:

<https://www.theguardian.com/technology/2025/dec/08/scores-of-uk-parliamentarians-join-call-to-regulate-most-powerful-ai-systems>

(Tim Mucci, Cole Stryker, What is artificial superintelligence?, <https://www.ibm.com/think/topics/artificial-superintelligence>, Erişim Tarihi: 18.12.2025)

BU AY NELER YAPTIK ?

15 Aralık 2025

İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubumuz tarafından hazırlanan “Yapay Zeka Modellerinin Açıklığı Kamu Politikaları İçin Belirleyici Kılavuz” infografiği İstanbul Barosu internet sitesinde yayımlandı.

İnfografiğe erişim için:

https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/komisyonlar/yzcg/yzcg_2025yzmakpbik.pdf

23 Aralık 2025

İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubumuz tarafından hazırlanan “AI Openness: A Primer for Policy Makers” infografiği İstanbul Barosu internet sitesinde yayımlandı.

İnfografiğe erişim için:

https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/komisyonlar/yzcg/yzcg_2025yzmakpbik_en.pdf

BİLİŞİM
HUKUKU
KOMİSYONU

YAPAY ZEKÂ
ÇALIŞMA
GRUBU

HAZIRLAYAN BÜLTEN EKİBİ

Av. Necati Alp ÇELEBİ
Av. Berke Celil AKTAŞ
Av. Berna İNCİ
Av. Perin Selin BIYIKLIOĞLU
ÖZKAZANÇ

BÜLTEN EDITÖR EKİBİ

Av. Nazlı ÖZKUL
Av. Elif TANYERİ
Stj. Av. Tuğberk AYDEMİR